

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра соціальної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАСВА

Майя
"Вересня"

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічні проблеми сучасних організацій

Рівень вищої освіти:	Третій (доктор філософії)
Галузь знань:	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність:	<u>053 Психологія</u>
Освітньо-професійна програма:	<u>Психологія</u>

ОНУ
2022.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість: кредитів –3 годин –90 змістових модулів –2	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність <u>053 Психологія</u> Рівень вищої освіти: <u>Третій (доктор філософії)</u>	<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
		<i>Вибіркова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1	-
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-
		<i>Лекції</i>	
		12год.	-
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	-
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		68 год.	
Форма підсумкового контролю: <u>залік</u>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “Психологічні проблеми сучасних організацій” полягає у створенні умов для засвоєння докторантами самостійного аналізу психологічних проблем сучасних організацій.

Завдання

- оволодіння докторантами фундаментальними поняттями і принципами організаційної психології;
- вивчення особливостей сучасних проблем функціонування організацій
- розуміння психологічні дисфункції та патологія розвитку сучасних організацій
- володіння діагностичними методами організаційної психології та психологічними методами оптимізації діяльності організації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів **наступних компетентностей:**

ІК - Здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики

СК1- Здатність виокремлювати, систематизувати, розв’язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня демонструвати наступні результати навчання:

ПРН 13 Виокремлювати, систематизувати, розв’язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН 15 Уміти критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективні подальших наукових розвідок.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасні тенденції розвитку організаційної психології

Тема 1. Організаційна психологія як область міждисциплінарних досліджень. Визначення поняття «організації». Принципи побудови «організації». Організаційні процеси.

Тема 2. Рівні аналізу організаційної психології Основні види організаційних структур Особливості психологічних проблем в різних за структурою організаціях

Тема 3. Організаційна ефективність та методи її оцінювання. Асесмент-центр: призначення, структура. Проблема оптимізації професійної діяльності в організації.

Змістовий модуль 2. Психологічні дисфункції та патологія розвитку сучасних організацій

Тема 4. Типи та види деформації організаційної структури організації Основні види організаційних структур. Психологічні умови та шляхи забезпечення гуманізації управління. Сутність соціометрії та можливості її використання в організаціях.

Тема 5. Мотивація ефективного співробітництва в організаціях та тенденції її деформації Мотивація праці в організації. Неадекватні методи стимулювання праці. Проблеми матеріального заохочення та моральної зацікавленості. Організаційні здібності фахівця. Професійна деформація особистості працівників організацій: причини виникнення та умови попередження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	ла б	ср		л	п/с	ла б	ср
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ										
Тема 1. Організаційна психологія як область міждисциплінарних досліджень	16	2	2		12					
Тема 2. Рівні аналізу організаційної психології	18	2	2		14					
Тема 3. Організаційна ефективність та методи	20	4	2		14					

її оцінювання.										
Разом за змістовим модулем 1	54	8	6		40					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ДИСФУНКЦІЇ ТА ПАТОЛОГІЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ										
Тема 4. Типи та види деформації організаційної структури організації	18	2	2		14					
Тема 5. Мотивація ефективного співробітництва в організаціях та тенденції її деформації	18	2	2		14					
Разом за змістовим модулем 2	36	4	4		28					
Разом	90	12	10		68					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Взаємозв'язок організації та навколишнього середовища.	2
2	Організаційна ефективність та методи її оцінювання.	2
3	Типи та види деформації організаційної структури організації	2
4	Патологічні тенденції розвитку організаційної культури сучасних організацій	2
5	Мотивація ефективного співробітництва в організаціях та тенденції її деформації	2
	Разом	10

6. Теми практичних занять
Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	«Організація» з описом знайомства з будь-якою організацією (есе)	12
2	Стилі управління в організаціях (доповідь-	14

	презентація)	
3	Типи організаційних структур (доповідь-презентація)	14
4	Комунікативна поведінка в організації (реферат)	14
5	Управління змінами як проектна діяльність. (реферат)	14
	Разом	68

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка презентацій і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та виконання індивідуальних завдань: складання глосарію, есе, реферату та підготовку презентацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості здобувача з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: реферати, презентації, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру. Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою.

Здобувач одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може

виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (10 балів за тему)	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (7-8 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
Задовільно (5-6 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільно можливістю відпрацювання (1 бал за тему)	3 Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	10	відповідність змісту доповіді здобувача та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	10	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Есе	10	здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.
-----	----	--

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення організаційної психології. В чому є специфіка саме цієї галузі психологічних знань?
2. Що є предметом дослідження організаційної психології?
3. Розкрийте поняття організації як багато комплексного соціального явища?
4. Опишіть різні моделі організацій
5. Теорії дослідження задоволеності працею
6. Теорія загальних очікувань
7. Теорія справедливості Дж. Адамса
8. Опишіть теорії дослідження задоволеності працею
9. Розкрийте взаємозв'язок між задоволеністю працею та лояльністю організації
10. Дайте визначення атитюду задоволеність працею.
11. Дайте визначення видів організацій в залежності від організаційної структури.
12. Які існують типи організацій в залежності від специфіки психологічних відносин?
13. Опишіть в чому суть реалізації різних підходу в організаціях
14. Які фактори впливають на поведінку людини в організації?
15. Наведіть основні способи навчання за біхевіористичним підходом
16. Дайте пояснення концепціям особистісних рис, які пояснюють поведінку особистості в організації.
17. Проаналізуйте як впливають захисні механізми психіки особистості на її поведінку в організації
18. Які найважливіші риси впливають на поведінку особистості в організації?
Дайте визначення наступних понять: потреби, мотиви, мотивація
19. Розкрийте сутність системи управління мотивацією співробітників організації
20. Опишіть фактори, що впливають на мотивацію робітників
21. Охарактеризуйте види мотивів та механізм мотивації
22. Дайте визначення поняття «професійне вигоряння»
23. Опишіть механізми вигоряння з точки зору різних підходів
24. Опишіть основні підходи до поняття організаційної культури
25. Види та особливості функціонування організаційної культури
26. Прагматичний, феноменологічний піходи до організаційної культури
27. Опишіть особливості конфліктів в організації
28. Дайте визначення поняття «професійне вигоряння»
29. Опишіть механізми вигоряння з точки зору різних підходів
30. Охарактеризуйте фактори, що сприяють появі професійного вигоряння
31. Опишіть методи діагностики персоналу організації

32. Охарактеризуйте чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу та чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу
33. Розкрити сутність індивідуальної поведінки в організації
34. Розкрити сутність комунікативної поведінки в організації
35. Розкрити сутність групової поведінки в організації
36. Розкрити сутність лідерства в організації
37. Опишіть які існують організаційні зміни та інновації: сутність та види
38. Опишіть управлінські особливості впровадження інновацій
39. Управління змінами як проектна діяльність
40. Організаційний і психологічний клімат
41. Опишіть методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку
42. Опишіть проблеми діагностики організаційної культури
43. Опишіть які існують методи управління конфліктами
44. Форми і види влади в організаціях
45. Опишіть стадії життєвого циклу організації

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний та періодичний контроль					Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Мультимедійні презентації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві. / В.Й.Бочелюк, О.В.Пучина. – К.: Вид-во: Скиф, 2012. – 272 с
2. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
3. Коpecь Л.В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В.Копець. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с.
4. Карамушка, Л.М. (2022). Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: основні вияви і ресурси. Вчені записки Університету «Крок», 3(67). С. 124-133. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-67-124-133>
5. Карамушка, Л.М. (Ред.) (2015). Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури. Монографія. Київ: Педагогічна думка. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/10087/>
6. Карамушка, Т. В. (2015). Професійна кар'єра особистості: сутність, основні види та функції. Теоретичні і прикладні проблеми психології, (1), 181-190.
7. Організаційна психологія : конспект лекцій, методичні вказівки та контрольні завдання для студентів денної та заочної форм навчання, освітньо-професійного рівня «Магістр», спеціальності 053 «Психологія», спеціалізації «Психологія» : у 2 ч. Ч. 1 / Уклад. Богдан Ж.Б., Пібуцька Н.В. — Харків: НТУ «ХП», 2017. – 56 с.

Додаткова

1. Борисюк А.С. Негативні чинники професійної ідентифікації майбутнього фахівця / А. С. Борисюк // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки» [за ред. С. Д. Максименка, Н. О. Євдокимової]. – Т. 2. – Вип. 8. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. – С. 43-48.
2. Гусак В. М. Взаємозв'язок професійно-психологічної культури та психологічного благополуччя у майбутніх соціальних працівників. Габітус. 2020. Вип. 19. С. 106–110.
3. Григор'єва Я. Г. Свобода і відповідальність як чинники конструювання сенсу життя. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць нац. університету імені Івана Огієнка, Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. С. 98-112.
4. Гончарук Наталія, Онуфрієва Ліана. Психологічний аналіз рівнів побудови комунікативних дій. Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип.24(1). С. 97–117. URL: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2018-24-1-97-117>.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua>
2. <https://www.npa-ua.org/>
3. <https://www.upa.guru/>
4. <https://www.who.int/home>
5. <https://www.apa.org/>